

Valet och regeringen

Valstridens hetta bör inte få oss att glömma hur mycket som enar de demokratiska partierna i svensk politik, det vill vi först understryka. Folkstyret, försvaret, socialpolitiken, i dessa centrala punkter är motsättningarna inga eller obetydliga. Det är av vikt att slå fast detta, att tänka på detta, inte minst i dessa dagar då vi ser, hur konflikterna och oförmågan att finna samlande lösningar skakat en av världens äldsta och mest ärorika demokratier. Någon oroande och genomgripande förändring kan inte valet medföra. Men det kan leda till en förbättring av det system som vi alla håller på, till en uppryckning av det samhällsarbete och en mera effektiv och folklig styrelse.

Varför vi anser ett ombyte av regering angeläget har under den senaste tiden utförligt redovisats. Den sittande regeringen har tagit många initiativ som välkomnats och genomförts av en majoritet, vida bredare än regeringens parlamentariska underlag. Men misstagen och försummelserna har varit så många att man med fog kunnat tala om vanstyre, och vid val efter val har också det främst ansvariga partiets ställning försvagats bland väljarna. Vi hör till de få länder som stod utanför andra världskriget, och våra konjunkturer efter krigets slut har i stort sett varit lyckosamma. Ändock är vårt läge på viktiga områden dåligt och har under åren försämrats. Inflationen, som delvis enligt statsministerns egen uttåg beror på regeringens missgrepp, har varit större än i de flesta jämförbara länder; den har lett inte endast till att spararna förlorat miljarder och åter miljarder, utan också till ständiga slitningar och ständig osäkerhet på arbetsmarknaden. Vi har haft full sysselsättning, och likväl har vi kunnat bygga så litet att antalet människor utan bostäder stadigt stigit. Det är orimligt och oödligt att det skall förhålla sig så i ett av världens rikaste länder. Ingen-ting kan klarare visa bristerna i själva statsstyrelsen.

En huvudorsak till dessa brister är helt enkelt att ett parti och en liten grupp av personer alltför länge suttit vid makten. Det är naturligt att detta leder till en försämring av insatserna och av själva den personal som sitter vid styret; vi har mindre dugligt folk i ministären nu än för tretton år sedan. De regerande herrarna

blir trötta, men inte trötta på själva makten. Tvärtom blir maktmonopolet en vana, ett krav, ett allt dominerande motiv, och bevarandet av makten har alltmera tydligt blivit det enda fasta målet för de styrandes politik. Ett uttryck härför är den långa alliansen med bondeförbundet, som innebar att konsumenterna fick betala grovt för att behålla parti- cheferna i regeringen. Ett annat uttryck för samma tendens är växlingarna i ståndpunkter, hoppandet från ett förslag till ett annat, trevandet efter möjligheter som kan förlänga nåd- tiden. De socialdemokratiska ledarnas taktik under det senaste halvåret är ett förtvivlat försök att finna en ny utväg. Man vägrar att komma till en uppgörelse i pensionsfrågan, man överdriver i hänsynslös propaganda skillnaderna mellan regeringens och folkpartiets linje, man beslutar nyval på frågan för att ge väljarna illu- sionen av att socialpolitiska principer och den enskildes

trygghet står på spel. Av allt att döma har denna taktik inte lyckats. De hetsiga och utmanande parollerna har tonats ned, klasskampsfraserna, för- åldrade sedan åttonden, har efter en kort förevisning ånyo hängts tillbaka i garderoben.

Sedan många år har alla undersökningar visat att flertalet väljare, oberoende av vilket parti de håller på, vill införa demokratin i själva regeringen genom att denna bygges på alla demokratiska riktningar. Denna medborgarnas opinion visar hur stark folkstyrelsen är, hur nära de demokratiska partierna egentligen står varann: samverkan, samregering har blivit en överideologi som knyter samman grupperna från socialdemokratin till högern. Valet bör förmå de styrande att böja sig för folkets vilja, att genomföra det samarbete som medborgarna majoritet fordrar. Därmed får vi också den förnyelse inom regeringsarbetet som skulle ge fart och friskhet efter maktmonopolets urartning i finter, provisorier och demagogi. Ett förstärkande av folkpartiet, som står i mitten av svensk politik, som tävlar med socialdemokratin i reformvilja och överträffar den i initiativkraft, är framför allt vägen till samverkan i allas intresse.

*

Ingen har misstänkt professor Westin för att vilja försvara eller urskulda rasförtryck och segregation. Icke desto mindre står det fast att baptisterna i den amerikanska Södern på detta område är mer konservativa än flertalet andra kyrkosamfund. Självfallet utgår jag från vad som är den mera ordinarie eller genomsnittliga hållningen; det finns, för att ta ett exempel, liberala baptister och i rasfrågan reaktionära judar, men detta kan inte anföras som argument mot den allmänna karaktäristik som jag givit.

Herbert Tingsten